

SİYASAL İDEOLOJİ VE BİLİŞSEL KARMAŞIKLIK

Doç. Dr. Derya Hasta
Ankara Üniversitesi
DTCF Psikoloji Bölümü

❖ Siyasal İdeoloji ve Bilişsel Karmaşıklık

- Siyasal yönelimle/tutumla bilişsel karmaşıklık arasında ilişki bulunmaktadır
- Örneğin, yetkeci kişilik yapısıyla düşük bilişsel esneklik ve düşük bilişsel karmaşıklık (örn., akıl yürütme) birbirleriyle ilişkilidir.
- Konuya ilişkin birçok kuram ya da model ileri sürülmüştür

❖ Siyasal İdeoloji ve Bilişsel Karmaşıklık

➤ Bilişsel Stil ve Uyum Modeli

➤ Aşırılar ılımlılara göre bilişsel açıdan daha karmaşık ve esnekler

➤ Entelektüel açıdan zayıf olmakla aşırı uçlarda yer almak/aşırı ideolojileri benimsemek ters orantılıdır

❖ Siyasal İdeoloji ve Bilişsel Karmaşıklık

➤ Bilişsel Karmaşıklık ve İnanç Sistemleri Yaklaşımı

➤ İnsanlar siyasete ilişkin bilişsel karmaşıklık düzeyleri açısından 4 gruba ayrılmaktadır:

➤ İdeolog ve ideolog eğilimliler

➤ Grup çıkarları grubu

➤ Zamanın doğası grubu

➤ Siyasetle ilişkisiz grup

❖ Siyasal İdeoloji ve Bilişsel Karmaşıklık

➤ Bilişsel Gelişimsel Model

➤ İnsanlar siyasal konularda düşünme tarzları açısından 3 gruba ayrılmaktadır:

➤ Ardışık düşünenler

➤ Doğrusal düşünenler

➤ Sistematik düşünenler

❖ Siyasal İdeoloji ve Bilişsel Karmaşıklık

➤ Diyalektik Düşünme Modeli

➤ İnsanlar düşünme tarzları açısından 3 gruba ayrılmaktadır:

➤ Diyalektik düşünce tarzına sahip olanlar

➤ Diyalektik düşünce tarzına potansiyel olarak sahip olanlar

➤ Diyalektik olmayan düşünceye sahip olanlar

❖ Siyasal İdeoloji ve Bilişsel Karmaşıklık

➤ Bilişsel Karmaşıklık Modeli

➤ İnsanların siyasal olaylarla ilgili bilişsel karmaşıklık düzeyleri 2 boyuta göre değişmektedir:

➤ Farklılaştırma

➤ Bütünleştirme

➤ Bilişsel karmaşıklık düzeyi farklılaştırma ve bütünleştirme düzeyiyle doğru orantılıdır

➤ İdeolojik açıdan aşırı uçlardakilerin bilişsel karmaşıklık düzeyleri ılımlılara göre daha düşüktür.

❖ Siyasal İdeoloji ve Bilişsel Karmaşıklık

➤ Şema Kuramı

➤ İnsanların siyasal olaylarla 3 siyasal şemadan yararlanarak yorumlamaktadır:

➤ Sınıf şeması (zengin/fakir)

➤ Partizan Şeması (Demokratlar/Cumhuriyetçiler)

➤ İdeolojik Şema (Liberal/Muhafazakar)

➤ Bireyler aynı anda birden fazla şemaya sahip olabilirler.